

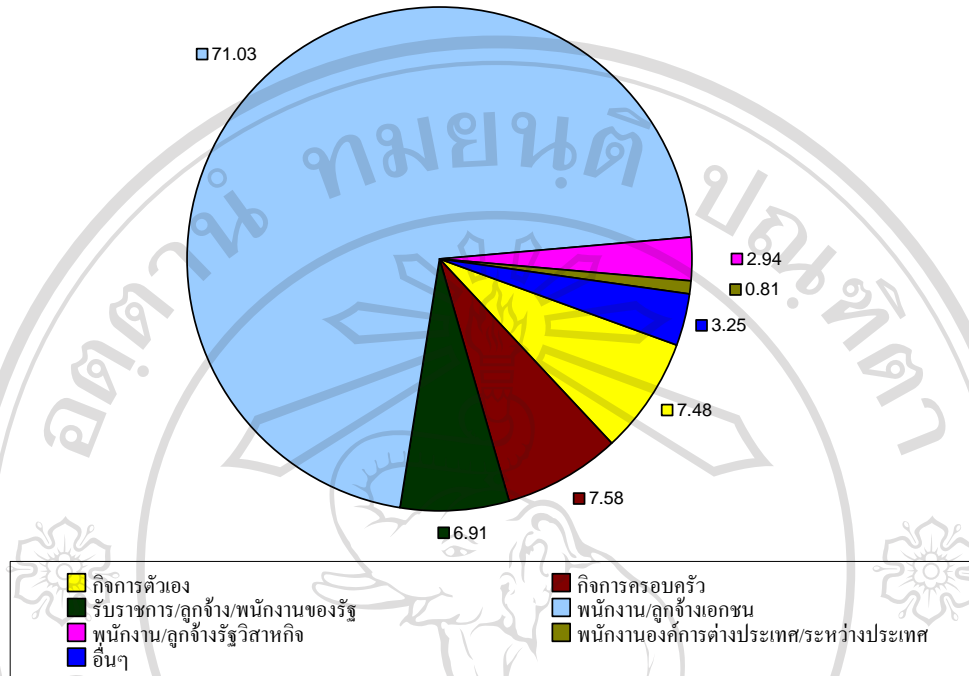
บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมไปเป็นภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่งดูได้จากการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2504 ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศไปเป็นอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการส่งออก และจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมถือเป็นกลไกที่สำคัญในการผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโต เนื่องจากเป็นแหล่งที่ช่วยให้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติในประเทศเพิ่มขึ้น โดยที่ในภาคอุตสาหกรรมจะมีการผลิตสินค้าประเภทต่างๆ ซึ่งเกิดจากแรงงานของมนุษย์ ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่ไปพร้อมกับภาคอุตสาหกรรมจึงถือว่ามีมีความสำคัญยิ่ง และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศครอบคลุมทั้งทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ รวมไปถึงการสร้างระบบบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและนำมาซึ่งกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ปัจจัยที่ทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีความรู้ความสามารถ และมีประสิทธิภาพ คุณภาพ เหมาะสมต่อความต้องการของสังคม ก็คือ การศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาระดับอุดมศึกษาเนื่องจากเป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม โดยดูได้จากรูปที่ 1.1 ซึ่งเป็นลักษณะงานของบัณฑิตที่จบการศึกษาในปีการศึกษา 2545-2546 โดยลักษณะงานส่วนใหญ่เป็นพนักงาน/ลูกจ้างเอกชน คิดเป็นร้อยละ 71.03 ซึ่งเป็นการทำงานในสถานประกอบการของเอกชน โดยส่วนใหญ่แล้วคือ ภาคอุตสาหกรรมต่างๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า ความเจริญและการพัฒนาของประเทศนั้นขึ้นอยู่กับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งทางด้านการค้าและการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อให้อุตสาหกรรมมีกระบวนการผลิตที่มีประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

รูปที่ 1.1 ลักษณะงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปีการศึกษา 2545-2546

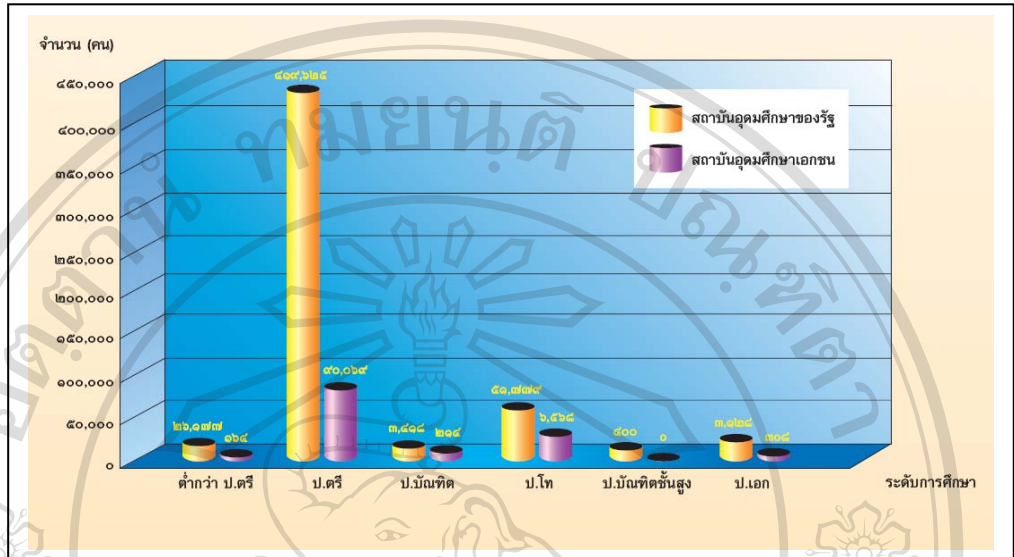

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศด้วย ประเทศไทยแบ่งการศึกษาระดับอุดมศึกษาออกเป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรีซึ่งครอบคลุมการศึกษาระดับอนุปริญญา ที่เน้นการผลิตกำลังคนเพื่อเป็นพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และระดับปริญญาตรีขึ้นไป ที่เน้นการศึกษาทางด้านการวิจัย ค้นคว้า และพัฒนาความรู้ในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี หลังจากที่ประเทศไทยได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาใช้ปี พ.ศ. 2504 ก่อให้เกิดการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นหลายแห่งทั้งในเขตกรุงเทพและปริมณฑล รวมไปถึงกระจายไปยังส่วนภูมิภาค เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อยู่ในภาคเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อยู่ในภาคอีสาน และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อยู่ในภาคใต้ นอกจากนี้ภาครัฐยังให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาและการให้บริการทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแก่ผู้ที่ต้องการศึกษา ซึ่งมีจำนวนมากและสถาบันอุดมศึกษารัฐมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะสามารถรองรับได้อย่างทั่วถึง โดยในหลายประเทศภาคเอกชนได้มีบทบาทในการจัดการศึกษามากกว่าภาครัฐ อาทิ ในประเทศญี่ปุ่น จำนวนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและสัดส่วนของนักศึกษา มีมากกว่าสถาบันอุดมศึกษารัฐ และประเทศเกาหลีใต้ มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากกว่าร้อยละ 80.00 (มานิต บุญประเสริฐ, 2548)

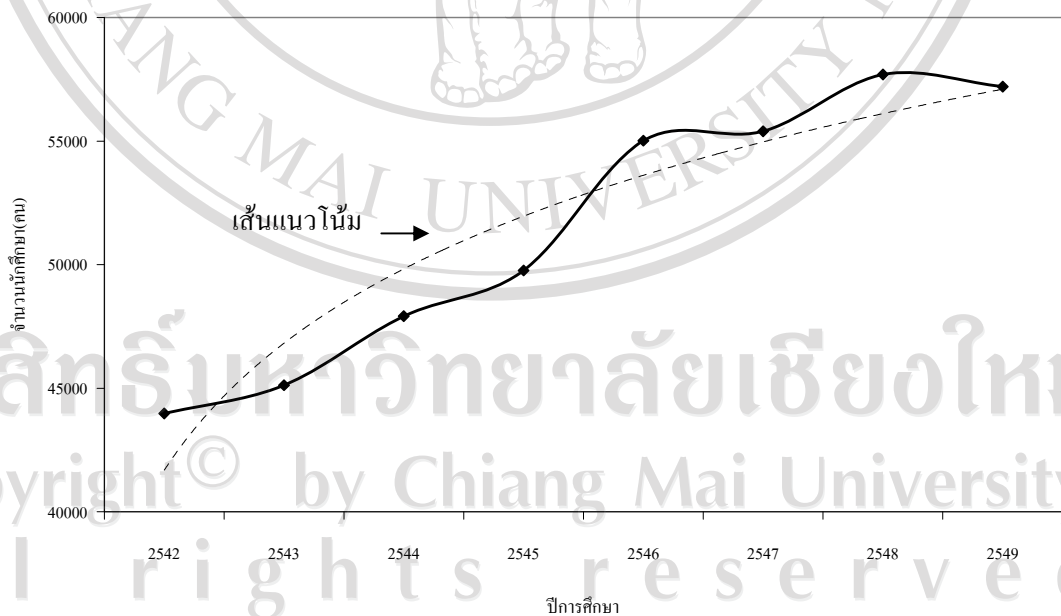
นอกจากนี้ ผู้ที่ต้องการศึกษายังมีความนิยมที่จะศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ อาจจะเนื่องมาจากผู้ที่ต้องการศึกษามีความเชื่อมั่นว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีคุณภาพและประสิทธิภาพดีกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งสามารถดูตัวอย่างได้จากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งพบว่า 5 อันดับแรกนั้นเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ Columbia University, Harvard University, Massachusetts Institute of Technology, Stanford University และ University of Pennsylvania ตามลำดับ (Lombardi, Capaldi and Abbey, 2006) ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่ผู้ที่ต้องการศึกษามีความนิยมที่จะเลือกศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดูได้จากจำนวนนักศึกษาใหม่ ปี 2549 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (รูปที่ 1.2) ซึ่งจะเห็นว่า ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อจะเลือกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากกว่าสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งอาจเป็นเหตุผลเดียวกันกับในต่างประเทศ คือ ผู้ที่ต้องการศึกษานั้นมีความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพและคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากผลการจัดอันดับเพื่อประเมินศักยภาพทางการเรียนการสอนและด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยไทย ปี 2548 โดยสำนักคณะกรรมการอุดมศึกษานั้น พบว่า สถาบันอุดมศึกษาที่จัดอยู่ในระดับดีเลิศทั้งในด้านการเรียนการสอนและด้านการวิจัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้งอาจมาจากค่านิยมในการเลือกศึกษาของผู้ที่ต้องการศึกษาเองด้วย โดยในปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ดูได้จากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในระยะเวลา 8 ปี (พ.ศ.2542 - 2549) ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (รูปที่ 1.3) ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น มีการเปิดหลักสูตรและสาขาวิชาใหม่ๆ ซึ่งตรงตามความสนใจของผู้ศึกษาและยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอีกด้วย จึงทำให้มีผู้ที่สนใจศึกษาเพิ่มขึ้น

รูปที่ 1.2 จำนวนนักศึกษาใหม่ ปี 2549 ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเทียบกับสถาบันอุดมศึกษารัฐ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2549)

รูปที่ 1.3 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ปีการศึกษา 2542-2549

ที่มา: 1. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2543 - 2547 และ 2549)
 2. ศูนย์วิเคราะห์สถานะและแนวโน้มการศึกษา สำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2548)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการผลิตบัณฑิตซึ่งจะเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ แต่ทั้งนี้บัณฑิตที่จบจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนก็จะต้องมีคุณภาพ ประสิทธิภาพทั้งทางด้านสติปัญญาควบคู่การมีคุณธรรมด้วย ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ทั้งทางด้าน การดำเนินงาน ด้านบุคลากรและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน ด้านงบประมาณจากแหล่งต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง แต่ทั้งนี้ยังพบว่า การดำเนินงานของภาคเอกชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น มีอุปสรรคและปัญหาเนื่องมาจากการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังต้องดำเนินงานภายใต้บทบัญญัติและข้อกำหนดการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามแผนการศึกษา ระดับอุดมศึกษา รวมทั้งจากการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเองด้วย ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐ และข้อเรียกร้องต่างๆ จากภาคเอกชนไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างจริงจัง นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังต้องได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพตามที่รัฐกำหนดเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอีกด้วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาการดำเนินงานทั้งทางด้านนโยบายและด้านการสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของภาคเอกชน รวมทั้งยังเป็นการทำให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 โดยที่การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดย่อมมาจากการดำเนินงานของภาคเอกชน รวมไปถึงการให้ความสนับสนุนจากภาครัฐด้วย

การศึกษานี้จึงเป็นการประเมินประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีเป็นต้นไป โดยเน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคเอกชนในด้านต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของภาคเอกชน รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่มีประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษา เพื่อหาประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

- 1) เพื่อประมาณค่าสมการการผลิตทางการศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เส้นห่อหุ้ม (Data Envelopment Analysis: DEA)
- 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับประสิทธิภาพระหว่างสถาบันอุดมศึกษา จำแนกตามฐานะของสถาบันอุดมศึกษาและสถานที่ตั้ง
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่มีประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยอาศัยเทคนิคการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา เพื่อหาประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือ ทราบผลการประมาณค่าสมการและระดับประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมทั้งทราบความแตกต่างของระดับประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษา พิจารณาตามฐานะและสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากวิธีการวิเคราะห์เส้นห่อหุ้ม (Data Envelopment Analysis: DEA) นอกจากนี้ยังทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่มีประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และนำผลการศึกษามาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการสนับสนุน ส่งเสริม ให้แก่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสภาการศึกษา เป็นต้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ขอบเขตการศึกษาด้านประชากร และขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.4.1 ขอบเขตการศึกษาด้านประชากร

การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทำการศึกษาข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปีการศึกษา 2548 จำนวน 57 แห่ง แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ฐานะเป็นมหาวิทยาลัย 32 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีฐานะ

เป็นวิทยาลัย 25 แห่ง สำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนั้นนำเสนอด้วยวิธีการสถิติอย่างง่าย คือ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

1.4.2 ขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา

การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ศึกษาโดยใช้วิธีที่ไม่ต้องทำการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Non-Parametric Approach) โดยใช้แบบจำลองวิธี Data Envelopment Analysis (DEA) โดยใช้โปรแกรม DEAP Version 2.1 เพื่อหาระดับประสิทธิภาพในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่วนการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่มีประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ศึกษาโดยใช้วิธี Multiple Regression หรือการถดถอยพหุคูณ ด้วยโปรแกรม SPSS Version 11.5 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่มีประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1.5 นิยามศัพท์

ประสิทธิภาพทางเทคนิคในการจัดการศึกษา (Technical efficiency: TE) หมายถึง ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตของระบบการศึกษาที่สูงสุดภายใต้ต้นทุนหรือปัจจัยนำเข้าที่น้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมของการศึกษา หมายถึง บทบาทของการศึกษาที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศหรือผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ (GDP)

สถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรีขึ้นไป จนถึงระดับปริญญาเอก

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ แต่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยบริหารจัดการให้มีคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดไว้

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก

1.6 องค์ประกอบของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 5 บท ดังนี้ คือ

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ในการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา นิยามศัพท์ และองค์ประกอบของวิทยานิพนธ์

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดทางทฤษฎี ประกอบด้วย การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษา

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา ประกอบด้วย แบบจำลองเชิงประจักษ์ (Empirical Model) ที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่มีประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา วิธีการศึกษาและสมมติฐานในการศึกษา

บทที่ 4 ผลการศึกษา ประกอบด้วย ลักษณะทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่มีประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย สรุปผลการศึกษา ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อจำกัดทางการศึกษาและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved